

LITERATURA I DRETS HUMANS

Suggeriment de textos

**AMNISTIA
INTERNACIONAL**

LITERATURA I DRETS HUMANS

Suggeriment de textos per a l'elaboració de comentaris de text.

INTRODUCCIÓ

COMENTARIS DE TEXT

- Drets de les dones
- Violència contra les dones
- Drets LGBTIQ+
- Assetjament escolar
- Asil, migració i refugi
- Pena de mort
- Defensores i defensors dels drets humans

POESIA

POESIA I DRETS HUMANS A PRIMÀRIA

- El món que volem
- Diferències a l'hora d'accedir als recursos
- Discriminacions i maltractaments
- Gestió de conflictes
- Falta de llibertats
- Les guerres
- Accés a la cultura
- Dret a l'educació
- Com és cada qual

INTRODUCCIÓ

Els textos recopilats i classificats temàticament en aquest espai pretenen facilitar propostes didàctiques sobre educació en drets humans.

Les possibilitats didàctiques que ofereix un text, a part de les específiques de l'estudi de la llengua, són molt diverses. Però fins i tot a l'abordar un text amb un objectiu, per exemple, estrictament gramatical o estilístic, sempre es pot aprofitar, si el text ho permet (com els que oferim), per a intercalar algun comentari sobre la seva ideologia o valors.

A continuació oferim algunes idees per al treball amb textos des del punt de vista dels valors coherents amb els principis continguts en la Declaració Universal dels Drets Humans.

- Interessar-se per la vida de l'autor i la seva eventual preocupació o relació amb problemàtiques de drets humans.
- Analitzar el text des de la mateixa perspectiva, des del punt de vista dels valors o contravalors que conté.
- Investigar la influència dels textos en la societat en el moment de la seva publicació, o la seva influència posterior.
- En el cas de textos reivindicatius, definir fins a quin punt han estat superats, o si són documents que han quedat com una referència encara vigent.
- En el cas de documents que, tot i els avanços que en el seu moment contenien, en l'actualitat han estat superats; identificar les seves limitacions i fins a quin punt aquestes ara són comprensibles a causa del moment que van ser escrits (època històrica, condicions socials, etc.).
- Buscar textos i autors que en la mateixa època compartissin o s'oposessin a aquells valors. En el mateix país o en altres països i cultures.
- Buscar exemples posteriors, d'altres èpoques, que mostrin una evolució dels valors continguts.
- Buscar també, eventualment, exemples posteriors de textos que mostrin una involució dels valors, i esbrinar-ne les causes.
- Relacionar els valors detectats amb articles concrets de la Declaració Universal dels Drets Humans, o d'altres documents posteriors de les Nacions Unides.

COMENTARIS DE TEXT

- **Drets de les dones**

Tertuliano - De cultu feminarum.	2012
El cerebro femenino (Louann Brizendine).	2008
La dona independent (S. de Beauvoir).	2009
Greuge de les dones (Marie de Gournay)..	2010
Pensar en femení (M. Garcés)	2016
Discriminació de les dones.	2014
Desigualtats salarials entre homes i dones (UGT).	2014
Comprar una esposa vietnamita (M. Vidal).	2019

- **Violència contra les dones**

Repunte de comportamientos machistas en jóvenes (L. de la Fuente)	2014
El preso número 9	1960
¿Qué es la comunidad 'incel'? (S. Gonzalo)	2018
El piropo y el acoso (Susana Quadrado)	2018
Violència contra les dones (AI).	2014
Violència contra les dones (V. Moreno).	2014
La violación como arma de guerra (Susan Brownmiller)	1981

- **Drets LGBTIQ+**

Discriminación LGTB (A. Solomon)	2002
Los hombres del triángulo rosa (H. Heger)	2002
Transexuales (G. Hernaiz)	2007
Discriminació LGTBI (AI).	2014
Cultura de l'homofòbia.	2014

- **Assetjament escolar**

Maltratador (Carlos Zanón)	2017
Alguien me está molestando: el 'bullying' (Annie de Acevedo, Mimi González)	2010
No he fet res per defensar la Laura (Emmanuelle Piquet).	2017

- **Asil, migració i refugi**

Amnistia Internacional i les migracions (AI).	2014
Fronteras (R Montero)	2018
Dret d'asil (Ara).	2012

- **Penade mort**

Arguments a favor i en contra de la pena de mort (AI).	2014
La pena de mort contra els opositors.	2014

- **Defensors i defensors dels drets humans**

Desaparicions forçades (IDHC).	2014
Ús de les desaparicions forçades per reprimir l'oposició (Ara).	2014
La feina dels defensors/es dels drets humans (AI).	2014

POESIA¹

La poesia és una eina més al nostre abast per promoure el coneixement i la interiorització dels drets humans, i l'hem d'aprofitar. Amb aquesta finalitat, hem recollit alguns suggeriments.

A continuació, enumerem algunes propostes per **treballar els drets humans a través de la poesia**.

- **Comentar una de les poesies de la recopilació sobre la Declaració Universal**
 1. Començar amb el recitat en veu alta, buscant una primera aproximació sensorial, deixant-se dur per la rima, per la musicalitat i la capacitat de suggerir emocions del text. Si el recitat en grup no pot ser, fer la lectura en silenci, de forma individual.
 2. Si és el cas, comentar l'eventual falta de sintonia amb l'obra, i analitzar-ne els motius.
 3. Fer qualsevol de les coses que es proposen en el primer apartat.
- **Comentar, en conjunt, les poesies de la llista**
 1. Estan ben ubicades, tenen relació amb l'article de la Declaració Universal amb què s'han associat?
 2. Estan ben triades des del punt de vista de la seva qualitat?
 3. Són emotives, sensibilitzadores?
- **Buscar altres poesies per a un o diferents articles**
 1. En aquest cas es pot orientar la recerca amb criteris concrets (per exemple indicant la mida, mètrica, fetes per dones o homes, idioma, país dels/les autors/es, etc.)
- **Fer poesies sobre articles concrets (o sobre un altre tema relacionat amb els drets humans)**
 1. Tots els/les alumnes sobre un mateix article.

¹ Poesia i educació. www.mallorcaweb.com/magpoesia/escola/poesiaalescola.html

Técnicas para trabajar la poesía en el aula.

www.neuronilla.com/index.php?option=com_content&view=article&id=299/86

La poesía en la escuela. lapiceromagico.blogspot.com.es/2011/02/la-poesia-en-la-escuela.html

Técnicas para construir poemas. www.juandevallajo.org/lectora_files/poesia.pdf

Fem poesia. espurna.ning.com/profiles/blogs/fem-poesia

La poesía en el aula. www.educa.jcyl.es/profesorado/es/recursos-aula/recursos-infantil-primaria/poesia-aula.ficheros/105812-Poes%C3%Ada%20en%20el%20aula.pdf

2. Cada alumne sobre un article (o tema) diferent; proposar que es facin poesies de tots els articles.
3. De tots els articles és igual de fàcil fer una poesia? Quins articles presenten més dificultats?
4. Hi ha algun article de la Declaració Universal el redactat del qual no s'entén? Quin?

- **II. Il·lustrar els treballs anteriors amb dibuixos**

1. Es pot fer en format de cartells i després penjar-los pel centre. En els cartells es pot incloure el text de l'article amb què s'associa la poesia.
2. Auques. Desenvolupar un tema amb aquesta estructura de diferents vinyetes que inclouen un dibuix descriptiu i un aariat o quartet.

- **Hi ha diferències entre les poesies d'homes i de dones?**

1. Comentar-ho en relació a la llista de la Declaració Universal. Si hi ha diferències, de quin tipus són?
2. Comentar-ho en general, en relació a l'activitat poètica de dones i homes. Qui publica més? Quina acollida i difusió tenen? Etc.

- **Comentar cançons que hagin adquirit protagonisme polític**

1. Grándola Vila Morena, de José Afonso; L'estaca, de Lluís Llach; etc.

POESIA I LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS

ARTICLE	POEMA	AUTORA o AUTOR
Article 1	Libre te quiero	Agustín García Calvo
Article 2	Nueva tesis feminista	Gioconda Belli
Article 3	Elegia	Joan Brossa
Article 4	Black Panthers	Gerard Vergés
Article 5	Nadie está solo	José Agustín Goytisolo
Article 6	Burka	Pedro Guerra
Article 7	Da bienes Fortuna	Luis de Góngora
Article 8	Los enemigos (fragment)	Pablo Neruda
Article 9	Diguem no	Raimon
Article 10	Mocs de vidre	Joan Brossa
Article 11	Hurricane (fragment)	Bob Dylan
Article 12	Agnieska	Maram al-Masri. Traducció, M. Guillermo
Article 13	L'exiliat	Miquel Martí i Pol
Article 14	Podries	Joana Raspall
Article 15	Pena de la nació (Después de Khalil Gibran)	Lawrence Ferlinghetti. Traducció, Antonio Rómar
Article 16	Ellas denunciaron (fragment)	Def Con Dos
Article 17	Andaluces de Jaén	Miguel Hernández
Article 18	Fràgils muralles	Maria Àngels Anglada
Article 19	Un home reparteix... (fragments)	Joan Brossa
Article 20	Huelga	Gioconda Belli
Article 21	Mentrestant...	Joan Brossa
Article 22	Lo Importante	Gabriel Celaya
Article 23	Nova oració del Parenostre	Miquel Martí i Pol
Article 24	Verano	Mario Benedetti
Article 25	El niño somalí	Gloria Fuertes
Article 26	Educar	Gabriel Celaya
Article 27	Confianzas	Juan Gelman
Article 28	El sur también existe	Mario Benedetti
Article 29	Si el món fos...	Joana Raspall
Article 30	Esta es mi casa	Mario Benedetti

POESIA I DRETS HUMANS A PRIMÀRIA

Es pot i s'ha d'educar en drets humans en totes les edats, només cal **adaptar el vocabulari i buscar les activitats** adients per tal que siguin **adequades a l'estadi cognitiu i de maduració moral** en què es troba l'infant. La proposta que en aquest cas fem consisteix en aprofitar la poesia amb aquest objectiu.

Hem fet una selecció de **fragments de poemes** i, a cada un, li hem associat una petita **activitat** (a l'hora de fer la selecció, no hem diferenciat entre poemes i lletres de cançons, ja que les cançons en definitiva són poesies cantades).

Les diferents propostes es poden treballar de forma aïllada, o també buscant la seva **relació amb algun dels articles de la Declaració Universal dels Drets de l'Infant**. En aquest cas, segons les edats, es pot fer servir com a referència una versió de la Declaració en llenguatge senzill, en lloc del text original.

- **El món que volem**

Imagina el món que vols	Imagina	John Lennon
Soñé	Mi corazón es patio	Marcos Ana
Queremos	El barco	Pablo Neruda
Digue'm no	Digue'm no	Raimon
Ventajas, inconvenientes.	Huelga.	Gioconda Belli
Història i drets	Jo vinc d'un silenci.	Raimon
Drets i deures	Si el món fos	Joana Raspall

- **Diferències a l'hora d'accedir als recursos**

La vida va bien.	En Juarez.	Diana Gameros
Prioritats	Agnieska	Maram al-Masri
Injusticia y rabia.	Andaluces de Jaén.	Miguel Hernández
Queremos trabajar.	Me lo decía mi abuelito	José Agustín Goytisolo

- **Discriminacions i maltractaments**

El joc dels esclaus	Soterreu-me en terra lliure.	Frances Ellen Watkins
Malos tratos y tortura.	Alguien	Mario Benedetti
Patim injustícies	Hurricane.	Bob Dylan
Tu decideixes	Podries	Joana Raspall
¿De dónde venimos?	Sobre la denominación de emigrantes.	Bertoldt Brecht

País de origen, país de destino.	¿Qué será?	José Feliciano
Añoranza.	No debiera arrancarse.	Juan Gelman
Enyorança	El meu país.	Miquel Martí i Pol
Somos iguales y distintos.	Te guste o no	Joan Manuel Serrat

- **Gestió de conflictes**

Queremos la escuela.	¡Al cole! ¡Al cole!	Gloria Fuertes
Las normas.	Poema al No.	Gloria Fuertes

- **Falta de llibertats**

Les conseqüències	Insubmissió	Caterina Albert (Víctor Català)
No podemos.	Burka	Pedro Guerra

- **Les guerres**

Mi país está en guerra	No quiero.	Ángela Figuera
------------------------	------------	----------------

- **Accés a la cultura**

El país sense música ni llibres	Els llibres	Joana Raspall
---------------------------------	-------------	---------------

- **Dret a l'educació**

El esclavo alfabetizado	Educación	Gabriel Celaya
-------------------------	-----------	----------------

- **Com és cada qual**

¿Cómo eres?	Coplas de un cantante popular	Chicho Sánchez Ferlosio
-------------	-------------------------------	-------------------------